

ELLIQALA HUDUDIDA URCHITILAYOTGN TOVUQLARNING SAQLANUVCHANLIGI

Alimbaev B., Hakimniyazova M., Arzimbetova A., Berdanova D.
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar
universiteti Nukus filiali

Annotatsiya. Hamma yoshdagi parrandalar saqlanadigan parrandaxonalarda yoz paytlarida havoning harorati + 30⁰S dan oshmasligi, nisbiy namlik esa ba'zan tovuq va kurka uchun 75 %, o'rdak uchun 85 % va pasayishi 50 – 60 % gacha bo'lishi mumkii. Yarim ochiq binolarda mikroiklim ko'rsatkichlari me'yorga keltirilmaydi.

Kalit so'zlar. Eksport, mikroiklim, mahsulot, texnologiya, mustahkamlash, istiqbolli.

Аннотация. В птичниках, где содержатся птицы всех возрастов, температура воздуха летом не должна превышать +30С, а относительная влажность может иногда составлять для кур и индеек 75%, для уток 85% и снижаться до 50-60%. В полуоткрытых зданиях показатели микроклимата не нормируются.

Ключевые слова. Экспорт, микроклимат, продукт, технология, усиление, перспектива.

Annotation. In the poultry houses where birds of all ages are kept, the air temperature in summer should not exceed +30С, and the relative humidity can sometimes be 75% for chickens and turkeys, 85% for ducks, and decrease to 50-60%. In semi-open buildings, microclimate indicators are not normalized.

Key words. Export, microclimate, product, technology, strengthening, prospective.

Kirish. Qishloq xo'jaligi O'zbekiston iqtisodiyotining muhim tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Bu tarmoq mamlakatimiz aholisining oziq-ovqat mahsulotlariga, qayta ishlash sanoati tarmoqlarining esa xom ashyoga bo'lgan talabini qondirish bilan birga, eksport salohiyatini mustahkamlashning istiqbolli manbalaridan biri sanaladi.

Qishloq xo'jaligini rivojlantirish masalasi respublikamiz iqtisodiyotini rivojlantirishning muhim ustivor yo'nalishlardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Mustaqillik yillarida qishloq xo'jaligini islox qilish bo'yicha juda o'lgan va arzigulik ishlar amalga oshirildi. Ishlab chiqarishga yangi texnika va ilg'or texnologiyalarni joriy etish ishlari yildan yilga jadallashib, cheklangan er va suv resurslaridan, kapitaldan va mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligi yuksalmoqda. Prezidentimiz 2017-2021 yillarda O'zbekistonni yanada rivojlantirish bo'yicha Harakat strategiyasi loyihasini keng muhokama qilish davomida kelib tushgan takliflarni inobatga olgan holda, 2017 yil uchun mo'ljallangan iqtisodiy va ijtimoiy dasturning beshta eng muhim ustivor vazifasini belgilashni taklif etdi.

Tadqiqotning maqsadi. Dehqon, fermer, shaxsiy yordamchi, kichik biznes xo'jaliklari sharoitida dunyoga mashhur krosslarga mansub

parrandalarning hayotchangligi, mahsuldorligi va iqtisodiy ko'rsatkichlarini o'rganishdan iborat.

Tadqiqotning vazifalari. Tovuqlarning saqlanuvchanligi, o'sish va rivojlanishi, balog'at yoshi, tovuqlarning tuxum mahsuldorligi va tuxum sifati o'rganiladi. Kichik parrandachilik korxonalarini va fermer xo'jaliklari sharoitida saqlash usullari, parrandalarni xo'jalikda yetishtirilgan ozuqalar asosida to'laqiyatli oziqlantirishni tashkil qilish, ekologik toza tuxum yetishtirish, tadqiqotning iqtisodiy samaradorligini aniqlash evaziga ishlab chiqarishga ma'qul krossga mansub parrandalarni urchitishni tavsiya etish.

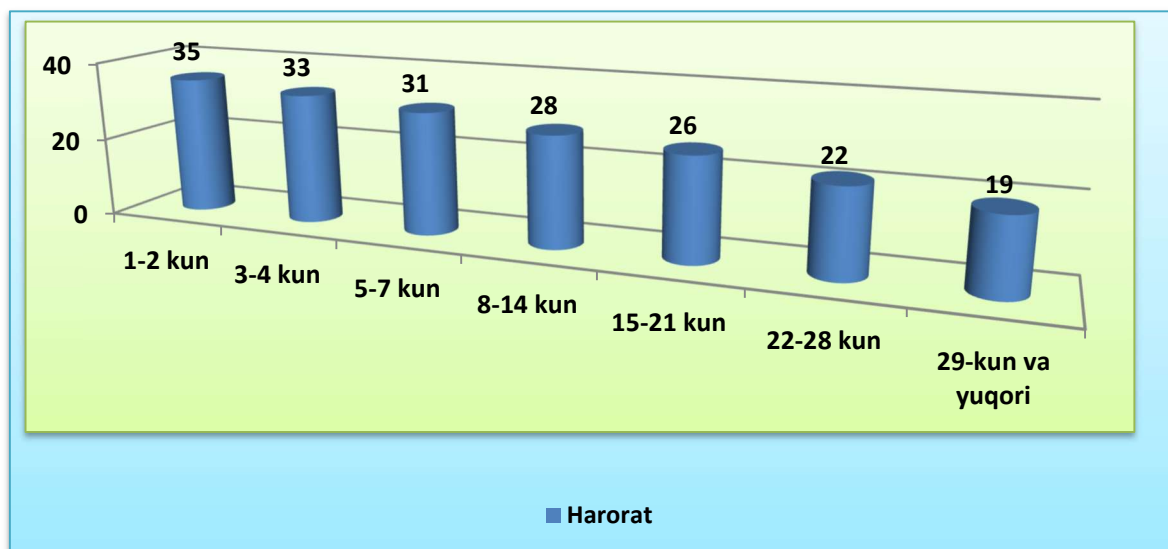
Tadqiqot natijalari. Tadqiqot ishlari natijalari ko'ra, tajribadagi istiqbolli Lohmann brown-classic va Lohmann sandy krosslariga mansub parrandalarning turli davrlarda saqlanuvchanlik ko'rsatkichlari bo'yicha olingan ma'lumotlar 1-jadvalda keltirilgan.

1-jadval

Parrandaxonalarda mikroiklim ko'rsatkichlari

Parranda turi va yoshi	Havoning harorati °S		Nisbiy namligi, %	Havo harakati, m/sek	CHang miqdori, mg/m	Zararli gazlar miqdori	
	Polda	Katakda				Karbonat angidrid %	Ammiak mg/m ³
Katta yoshdagilar:							
Tovuq	12 - 16	20 - 18	60 - 70	0,3 - 0,6	5 - 8	0,15- 0,20	10,0
Kurka	12 - 16		60 - 70	0,3 - 0,6	2 - 5	0,15 - 0,20	10,0
O'rdak	7 - 14		70 - 80	0,5 - 0,8	2 - 5	0,15 - 0,20	10,0
G'oz	10 - 15	31 - 20	70 - 80	0,5 - 0,8	2 - 5	0,15 - 0,20	10,0
Jo'jalar yoshi, kun							
1 - 30	31 - 24	20 - 18	60 - 70	0,2 - 0,5	2 - 5	0,2	10,0
31 - 60	18 - 16	18 - 16	60 - 70	0,2 - 0,5	2 - 5	0,2	10,0
61 - 70	16 - 14	16 - 14	60 - 70	0,2 - 0,5	2 - 5	0,2	10,0
71 - 150	16 - 14	37 - 35	60 - 70	0,2 - 0,5	2 - 5	0,2	10,0

1- jadval ma'lumotlari tahlili shuni ko'rsatdiki Hamma yoshdagi parrandalar saqlanadigan parrandaxona-larda yoz paytlarida havoning harorati + 30°S dan oshmasligi, nisbiy namlik esa ba'zan tovuq va kurka uchun 75 %, o'rdak uchun 85 % va pasayishi 50 – 60 % gacha bo'lishi mumkii. Yarim ochiq binolarda mikroiklim ko'rsatkichlari me'yorga keltirilmaydi.

Yosh joʻjalarning saqlanadigan xonalaridagi havo harorati, °S

1-rasm maʼlumotlari tahlili shuni koʻrsatadiki, joʻjalar 1-2 kunlik davrida oʻrtacha 35 °S zarur boʻlgan boʻlsa, har 3-4 kundan 2-3 °S tushirib boriladi va nihoyat 29-kunlik davridan boshlab, oʻrtacha harorat 19 °S saqlanadi. Tajribadagi parrandalarni saqlashda qoʻllanilgan yorugʻlik rejimi maʼlumotlari quyidagi 2-rasmda keltirilgan.

Xulosa. Tariqasida aytsak, parrandalarning mikroiklim koʻrsatkichlari koʻpgina omillarga bogʻlik holda, asosan imkon qadar stress omillar tasirini kamaytirish muhim vazifa hisoblanadi. Parrandalarning mahsuldorligini qolaversa, ularning sogʻligini saqlashda oziqlantirish usullari, ozuqalar tarkibi muhim hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Агеев Б.В, и другие. Термообработанный люпин в рационах кур-несушек кросса ломанн браун-классик. //ж. «Аграрный научный журнал» №11.2021.Россия.с. 64-68.

2. Астраханцев А.А, Леконцева Н.А,Наумова В.В. Яичная продуктивность кур-несушек различных кроссов.//ж. «Вестник ульяновской государственной сельскохозяйственной академии» №2 (50).2020.г, Ижевск.-с.206-210.

3. Давлатов Р. Эрматов Ю. Жужаларни асраш ва озиқлантириш технологиялари.//ж «Зооветеринария» №158.2013.Тошкент.б.28-30